



Bruselj, 30.5.2017  
COM(2017) 247 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU  
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**o prenovljeni agendi EU za visoko šolstvo**

{SWD(2017) 164 final}

## 1. NOVA SPODBUDA ZA VISOKO ŠOLSTVO V EU

### *Nova agenda EU za visoko šolstvo ...*

Uspešnost evropskega projekta je odvisna od sposobnosti EU, da zgradi boljšo prihodnost za evropske državljane. To je ključno sporočilo Bele knjige o prihodnosti Evrope, ki jo je pripravila Komisija<sup>1</sup>. Prav tako je to bistvo pobude Vlaganje v mlade v Evropi<sup>2</sup> ter Novega programa znanj in spretnosti za Evropo<sup>3</sup>. V teh dokumentih je jasno izraženo, da so učinkoviti sistemi izobraževanja in usposabljanja temelj pravičnih, odprtih in demokratičnih družb ter trajne rasti in zaposlovanja. Evropski steber socialnih pravic<sup>4</sup> in nedavni razmislek o izkoriščanju globalizacije<sup>5</sup> opredeljujeta izobraževanje ter znanja in spretnosti kot prednostno nalogo za evropsko sodelovanje.

Visoko šolstvo ima edinstveno vlogo. Povpraševanje po visoko usposobljenih, družbeno angažiranih ljudeh se povečuje in tudi spreminja. V obdobju do leta 2025 naj bi bile za polovico vseh delovnih mest potrebne kvalifikacije na visokošolski ravni. Strokovno visoko usposobljene delovne sile že primanjkuje. Zaradi digitalne tehnologije delovna mesta postajajo prožnejša in kompleksnejša. Zmožnost ljudi, da so podjetni, upravljajo kompleksne informacije, razmišljajo neodvisno in ustvarjalno, pametno uporabljajo vire, tudi digitalne, učinkovito komunicirajo in so odporni, je pomembnejša kot kadar koli prej. Evropa potrebuje tudi več posameznikov, ki dosegajo zelo dobre rezultate ter lahko razvijejo vrhunske tehnologije in rešitve, od katerih je odvisna naša prihodnja blaginja. Hkrati bi se morali zaradi preprečevanja čedalje večje polarizacije naših družb in nezaupanja v demokratične institucije vsi, vključno z osebjem in študenti v visokošolskem izobraževanju, dejavneje vključiti v skupnosti okoli sebe ter spodbujati socialno vključevanje in mobilnost.

Brez visokošolskih institucij in sistemov, ki so učinkoviti pri izobraževanju, raziskavah in inovacijah ter so povezani s svojimi družbami, se Evropa na te izzive ne more odzvati. Reforma visokega šolstva je odgovornost držav članic in del njihovih prizadevanj za razvoj izobraževanja in usposabljanja na najvišjem svetovnem nivoju. EU lahko državam članicam pomaga pri njihovih prizadevanjih za reformo izobraževanja. Cilj te prenovljene agende za visoko šolstvo<sup>6</sup> je zagotoviti, da bodo pobude EU za podporo posodobitve visokega šolstva osredotočene na vprašanja, ki so pomembna, hkrati pa pomagati pri pripravi na naslednje obdobje financiranja EU.

### *... ki temelji na že opravljenem delu ...*

EU je v preteklosti visoko šolstvo uspešno podpirala s sodelovanjem na področju politike in programi financiranja. Evropski semester je ključno gonilo reform, in sicer v okviru priporočil za posamezne države za področje izobraževanja. Kot del strategije Evropa 2020 in strateškega

---

<sup>1</sup> [COM\(2017\) 2025 final.](#)

<sup>2</sup> [COM\(2016\) 940 final.](#)

<sup>3</sup> [COM\(2016\) 381 final.](#)

<sup>4</sup> [COM\(2017\) 250 final.](#)

<sup>5</sup> [https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation\\_sl](https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_sl).

<sup>6</sup> Napovedane v COM(2016) 941 final.

okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020) je Svet dosegel dogovor, da bi morale imeti do leta 2020 40 % mladih kvalifikacijo na ravni terciarnega izobraževanja ali enakovredno kvalifikacijo. V podporo temu cilju program za posodobitev evropskih visokošolskih sistemov<sup>7</sup> od leta 2011 zagotavlja strateško usmeritev za dejavnosti EU in držav članic, da bi:

- **zbrali dokaze o tem, kaj deluje v visokem šolstvu** (pri izobraževanju, raziskavah, inovacijah in oblikovanju sistemov), prek študij, strokovnih skupin in analiz ter spremljanja referenčnih meril in kazalnikov;
- **podprli sodelovanje, vzajemno učenje in ciljno svetovanje o politikah** med vladami in organi, pristojnimi za visoko šolstvo;
- **okrepili zmogljivosti in rezultate visokošolskih institucij** s financiranjem inovativnih projektov sodelovanja med institucijami in njihovimi partnerji (Erasmus+, Obzorje 2020) ter prek evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladov ESI), vlaganja v infrastrukturo, zmogljivosti, znanja in spretnosti ter inovacijske projekte. Evropska investicijska banka je s svojimi projekti podprla tudi vlaganje v visokošolsko infrastrukturo, tudi prek Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSD);
- **podprli mednarodno mobilnost študentov, osebja in raziskovalcev**, ki je možnost za pridobitev izkušenj ter znanj in spretnosti (program Erasmus+ in ukrepi Marie Skłodowske-Curie) ter
- **okrepili sodelovanje** med visokim šolstvom, raziskavami in podjetji.

### *... vendar preusmerja prizadevanja na sedanje in nastajajoče priložnosti in izzive*

Države članice, socialni partnerji in visokošolski sektor priznavajo pozitiven učinek dejavnosti EU in mednarodno razsežnost, ki jo te prinašajo. EU je na dobri poti, da bo dosegla 40-odstotni cilj doseganja stopnje izobrazbe, vendar, kot je poudarjeno v javnem posvetovanju o prihodnji podpori EU za visoko šolstvo, ki je potekalo leta 2016<sup>8</sup>, se evropski visokošolski sistemi srečujejo z izzivi, ki vključujejo<sup>9</sup>:

- **neskladje v znanju in spretnostih, ki jih Evropa potrebuje, ter znanju in spretnostih, ki jih ima:** v mnogih delih EU primanjkuje nekaterega visoko usposobljenega kadra<sup>10</sup> tako v smislu kvalifikacij kot kakovosti povezanih znanj in spretnosti. Hkrati preveč študentov diplomira s slabimi osnovnimi znanji in spretnostmi (bralno, matematično in računalniško pismenostjo) ter brez vrste prečnih

---

<sup>7</sup> [COM\(2011\) 567 final.](#)

<sup>8</sup> Glej [Prilogo II k delovnemu dokumentu služb Komisije](#), ki je priložen Novemu programu znanj in spretnosti za Evropo.

<sup>9</sup> Glej priloženi delovni dokument služb Komisije.

<sup>10</sup> Glej „Skill shortage and surplus occupations in Europe“ (Pomanjkanje in presežki strokovno usposobljene delovne sile v Evropi) (Cedefop, 2016): „V Evropi do največjega pomanjkanja strokovno usposobljene delovne sile prihaja v naslednjih petih poklicih: strokovnjaki IKT, zdravniki, poklici na področju naravoslovja, tehnike, inženirstva in matematike, medicinske sestre in babice ter učitelji.“ Položaj se spreminja od ene do druge regije.

znanj in spretnosti (reševanje problemov, komunikacija itd.), ki jih potrebujejo za odpornost v spreminjajočem se svetu;

- **vztrajne in naraščajoče socialne razlike:** za ljudi iz socialno-ekonomskih okolij z manj možnostmi in z migrantskim ozadjem je še vedno veliko manj verjetno, da bodo začeli in končali visokošolsko izobraževanje; akademiki in diplomanti se prepogosto zdijo ločeni od preostale družbe; spolna segregacija pri izbiri področja študija je še vedno vsesplošno prisotna;
- **inovacijsko vrzel:** visokošolske institucije pogosto ne prispevajo toliko, kolikor bi morale, k inovacijam v širšem gospodarstvu, zlasti v svojih regijah. Udeleženos visokega šolstva pri inovacijah se močno razlikuje po posameznih regijah EU;
- **različne komponente visokošolskih sistemov niso vedno ustrezno medsebojno povezane:** mehanizmi financiranja, spodbud in nagrajevanja v visokem šolstvu niso vedno oblikovani tako, da bi nagradili dobro poučevanje in raziskave, inovacije, socialno vključevanje in sodelovanje. Sodelovanje s šolami, ponudniki poklicnega usposabljanja in izobraževanjem odraslih je pogosto omejeno.

## 2. PREDNOSTNE NALOGE ZA UKREPANJE

Čas je za novo usmeritev podpore EU za visoko šolstvo. Ta bo štiri zgoraj navedene izzive obravnavala z osredotočanjem na štiri ustrezne prednostne naloge za ukrepanje, ki bodo podprte z dejavnostmi na ravni EU:

1. obravnavanje prihodnjih neskladij v znanju in spretnostih ter spodbujanje odličnosti pri njihovem razvoju;
2. vzpostavljanje vključujočih in povezanih visokošolskih sistemov;
3. zagotavljanje, da visokošolske institucije prispevajo k inovacijam;
4. podpiranje uspešnih in učinkovitih visokošolskih sistemov.

### 2.1 Obravnavanje neskladij v znanju in spretnostih ter spodbujanje odličnosti pri njihovem razvoju

Za obravnavanje **potreb po visoki stopnji znanj in spretnosti** v Evropi je potrebno ukrepanje. Prvič, več ljudi je treba pritegniti k študiju na področjih, na katerih se študenti pripravijo za delovna mesta, za katera delovne sile že primanjkuje ali pa jo bo kmalu začelo primanjkovati. V številnih državah članicah EU potrebi po diplomantih s področja naravoslovja, tehnike, inženirstva, (umetnosti) in matematike ter medicinskih poklicev in poučevanja ni zadoščeno<sup>11</sup>. Drugič, vsi študenti v terciarnem izobraževanju morajo ne glede na disciplino pridobiti napredna prečna znanja in spretnosti ter ključne kompetence, da bodo lahko uspešni. Visoka stopnja digitalnih kompetenc<sup>12</sup>, matematične pismenosti, samostojnosti, kritičnega razmišljanja in sposobnosti reševanja problemov so čedalje pomembnejše lastnosti.

---

<sup>11</sup> Glej COM(2017) 228.

<sup>12</sup> (DigComp): <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp>.

**Za kateri visokošolski študij se ljudje odločijo**, je odvisno od osebne motivacije, dobrega usmerjanja ter razpoložljivosti privlačnih izobraževalnih in poklicnih možnosti. Poklicne priložnosti so na koncu odvisne od delodajalcev in širšega gospodarstva, vendar imata pri tem izobraževanje in usposabljanje ključno vlogo. Šole lahko motivirajo učence, da se zanimajo za vse predmete, vključno z matematiko in naravoslovjem, ter pri usmerjanju njihovih izbir. Ključne so tudi pri obravnavanju nezadostne zastopanosti žensk, manjšin in drugih skupin, ki so nezadostno zastopane pri naravoslovnih in tehničnih predmetih v okviru visokega šolstva in pozneje v zadevnih poklicih. Za svetovalce pri poklicnem usmerjanju so dragoceni dobre informacije o tem, kaj diplomanti delajo, kontakti z alumni in napovedi glede prihodnjih potreb po znanju in spretnostih. Visoko šolstvo je dolžno zagotoviti, da je vsebina posodobljena, ponujati ustrezne študijske programe na področjih, kjer obstaja pomanjkanje strokovno usposobljene delovne sile, ter razviti metode učenja in poučevanja, ki študentom omogočajo pridobiti široka in poglobljena znanja in spretnosti, ki jih potrebujejo.

**Dobro zasnovani visokošolski izobraževalni programi in učni načrti**, ki se osredotočajo na učne potrebe študentov, so ključni za učinkovit razvoj znanj in spretnosti. Visoko šolstvo se lahko s širšo izbiro študijskih programov, vključno z dvoletnimi<sup>13</sup> študiji in možnostmi za stalni poklicni razvoj, bolje odziva na potrebe ljudi. Tehnologija ponuja nove možnosti, kako se lahko strukturira način organizacije učenja in poučevanja<sup>14</sup>, tudi z odprtim, spletnim in kombiniranim učenjem<sup>15</sup>, s čimer se povečata prožnost ter interakcija med učiteljem in študentom. Prosto dostopni učni viri (OER) in učna analitika<sup>16</sup> imajo potencial za izboljšanje učenja, vendar se še vedno premalo izkoriščajo. Medtem ko velik obseg poučevanja v visokem šolstvu poteka v institucijah, ki izvajajo raziskave, raziskave niso dovolj izkoriščene kot prispevek k poučevanju, dodiplomski študenti pa pogosto niso vključeni v raziskave. To omejuje priložnosti študentov za raziskovanje sodobnih vprašanj in razvijanje njihovih raziskovalnih spretnosti. Digitalno omogočena odprta znanost<sup>17</sup> odpira nove možnosti za obravnavanje tega vprašanja.

Visokošolsko izobraževanje bi moralo študentom omogočiti tudi pridobivanje znanj in spretnosti ter izkušenj v okviru **dejavnosti, ki temeljijo na problemih v resničnem svetu**, vključevati učenje na delovnem mestu in, kjer je mogoče, ponujati mednarodno mobilnost. **Prek sodelovanja z delodajalci** lahko visokošolske institucije izboljšajo ustreznost svojih učnih načrtov in jih učinkoviteje izvajajo, študentom pa omogočijo več priložnosti za dostop do visokokakovostnega učenja na delovnem mestu.

Oblikovanje, priprava in izvedba dobrih študijskih programov niso enostavni. **Dobri učitelji** so ključni. Vse preveč visokošolskih učiteljev je imelo malo ali nič pedagoškega usposabljanja, sistematično vlaganje v stalni poklicni razvoj učiteljev pa je še vedno izjema. Nacionalne in institucionalne strategije za izboljšanje poklicnih priložnosti in nagrajevanja dobrih učiteljev so čedalje pogostejše, vendar še zdaleč niso standardne.

---

<sup>13</sup> Kratki izobraževalni programi (EOK 5).

<sup>14</sup> <https://ec.europa.eu/jrc/en/open-education>.

<sup>15</sup> Običajno se kombinirata spletno učenje in učenje v učilnici.

<sup>16</sup> Podatki o učencih in njihovih okoliščinah, ki se uporabljajo za opredelitev učnih potreb študentov.

<sup>17</sup> Odprta znanost je gibanje, ki si prizadeva za dostopnost znanstvenih raziskav in podatkov za vse.

Komisija bo:

1. začela **evropsko pobudo za spremljanje diplomantov**, da bi izboljšali znanje na nacionalni ravni in ravni EU o tem, kako napredujejo na svoji poklicni poti ali v nadaljnjem izobraževanju. Tako bo podprla izboljšanja v karierni orientaciji, oblikovanju programov, institucionalni strategiji in oblikovanju politike. Priporočilo Sveta<sup>18</sup>, predlagano kot del tega svežnja, bo podprto z raziskavo o diplomantih in zadevnim sodelovanjem na ravni EU za izboljšanje nacionalnih mehanizmov za njihovo spremljanje;
2. začela izpopolnjeno **koalicijo EU na področju naravoslovja, tehnike, inženirstva, (umetnosti) in matematike (področja STE(A)M)**<sup>19</sup>, ki bo združevala različne izobraževalne sektorje ter delodajalce v poslovnem in javnem sektorju za spodbujanje odločanja za zadevne študijske smeri STE(A)M in posodobitev učnih načrtov na področjih STE(A)M in drugih področjih, tudi prek več multidisciplinarnih programov in sodelovanja med zadevnimi fakultetami in drugimi visokoškolskimi institucijami;
3. spodbujala vključevanje delovnih praks, priznanih s točkami evropskega sistema prenašanja in zbiranja kreditnih točk (ECTS), v visokošolske izobraževalne programe, dodatno okrepila **poslovne konzorcije Erasmus+**, da bi povečala razpoložljivost in kakovost delovnih praks, podprla **študentske delovne prakse Erasmus+ s posebnim poudarkom na digitalnih znanjih in spretnostih**<sup>20</sup>;
4. razvila in uvedla **model digitalne pripravljenosti** v pomoč visokošolskim institucijam, njihovemu osebju in študentom pri izvajanju strategij digitalnega učenja in raziskovanju potenciala naj sodobnejše tehnologije, vključno z učno analitiko. Ob tem bodo pripravljene **smernice o pobudah odprtega izobraževanja**;
5. okrepila **strateško podporo za visokošolske učitelje, doktorande in postdoktorande v okviru programa Erasmus+**, da bi jim pomagala razviti znanja in spretnosti na področju pedagogike in oblikovanja učnega načrta prek ciljnih priložnosti za mobilnost osebja za pedagoško usposabljanje in povečano sodelovanje med centri za usposabljanje učiteljev po vsej EU.

## 2.2 Vzpostavljanje vključujočih in povezanih visokošolskih sistemov

Visoko šolstvo mora opraviti svojo nalogo pri reševanju **družbenih in demokratičnih izzivov** v Evropi. Tako moramo zagotoviti, da je visokošolsko izobraževanje vključujoče in odprto za nadarjene posameznike iz vseh okolij<sup>21</sup> ter da visokošolske institucije niso

<sup>18</sup> To bo vključevalo diplomante z visokošolsko izobrazbo in dijake, ki so zaključili poklicno izobraževanje in usposabljanje, ter tudi tiste, ki opustijo izobraževanje brez kvalifikacije.

<sup>19</sup> Koalicija temelji na dosedanjih projektih EU, vključno s koalicijo EU STEM. Prehod od STEM na STEAM odraža priznavanje večjega pomena interdisciplinarnih pristopov v visokem šolstvu. Interakcija med STEM ter umetnostjo in oblikovanjem je gonilo številnih inovacij in bogate ustvarjalnosti.

<sup>20</sup> Glej COM(2017) 228. Na primer pilotni projekt na področju digitalnih znanj in spretnosti Digital Opportunity, financiran iz Obzorja 2020.

<sup>21</sup> V skladu s ciljem trajnostnega razvoja 4 ZN o zagotavljanju vključujočega in kakovostnega izobraževanja za vsakogar.

nedostopne, ampak so to učne skupnosti, ki upoštevajo potrebe in interese državljanov ter so povezane s svojimi skupnostmi. Akademiki in študenti imajo ključno vlogo pri obrambi empiričnih dejstev in dokazov ter pri učinkovitem sporočanju raziskovalnih rezultatov, tudi širši javnosti.

Profil populacije študentov, ki začnejo in končajo visokošolsko izobraževanje, bi moral izražati širšo družbo. Za to je potrebno posredovanje vlade, šol in visokega šolstva. Družbenim skupinam, ki so najmanj zastopane v visokošolskem izobraževanju, bolj verjetno primanjkuje osnovnih znanj in spretnosti (bralne in matematične pismenosti ter digitalnih kompetenc), izkušnje samostojnega učenja in jasne ideje, kaj visokošolsko izobraževanje vključuje. Potrebno je sistematično **sodelovanje med visokošolskimi institucijami, šolami in ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja**, da bi lahko študente pripravili in usmerjali na podlagi njihove nadarjenosti, ne njihovega okolja, ter zagotovili prožne povezave med različnimi vrstami izobraževanja in usposabljanja. Ustrezna karierna orientacija in mentorstvo sta ključna.

Da bi bili visokošolski sistemi vključujoči, so potrebni tudi **pravi pogoji, da bodo študenti iz različnih okolij lahko uspešni**. To presega vprašanje finančne podpore za skupine z manj možnostmi, čeprav je ta ključna za posameznike iz okolja z nizkimi prihodki. Da bi ponudniki visokošolskega izobraževanja spodbujali uspešno dokončanje študija, bi morali celostno obravnavati, kako sta poučevanje in ocenjevanje organizirana, uvesti ukrepe za mentorstvo študentom ter zagotoviti akademsko in neakademsko podporo<sup>22</sup>. Visokošolski kampusi bi morali biti varna mesta za vse študente, brez nasilja na podlagi spola in diskriminacije. Zgodnje odkrivanje težav je ključno za opredelitev podpore, ki jo študenti potrebujejo. Da bi visokošolsko izobraževanje postalo dostopnejše, zlasti za učeče se odrasle, so potrebne prožne študijske možnosti (izredni študij ali študij prek spleta) in bolj razširjeno priznavanje predhodnega učenja. Strategije za pomoč študentom z manj možnostmi pri dostopu do visokošolskega izobraževanja ter njegovem nadaljevanju in dokončanju so obetaven način za doseganje teh ciljev.

Odprava **ovir med visokim šolstvom in preostalim delom družbe** lahko študentom pomaga razviti njihove **socialne in državljanske kompetence**<sup>23</sup>. Nekatere institucije razvijajo svoj profil kot „**državljanske univerze**“ z vključevanjem lokalnih, regionalnih in družbenih vprašanj v učni načrt, udeležbo lokalne skupnosti pri poučevanju in raziskovalnih projektih, zagotavljanjem izobraževanja odraslih ter komunikacijo in ustvarjanjem povezav z lokalnimi skupnostmi. Dobro organizirano prostovoljsko delo in delo v korist skupnosti je lahko posebno učinkovit način, s katerim lahko študenti razvijejo širše praktične izkušnje in spretnosti. Visokošolske institucije bi morale biti vključene v razvoj lastnih mest in regij, bodisi s prispevanjem k razvojnim strategijam ter sodelovanjem s podjetji, javnim in prostovoljskim sektorjem ali s podpiranjem javnega dialoga o družbenih vprašanjih. Vzpostavljanje stikov prek akademske skupnosti v lokalnih jezikih bi bilo treba spodbujati in nagradjevati, tudi kot del poklicnega razvoja.

---

<sup>22</sup> Vključno z usposabljanjem učiteljev za obravnavanje raznolikosti v učilnici.

<sup>23</sup> Kot so opredeljene v evropskem okviru ključnih kompetenc.

Komisija bo:

6. podpora programa Erasmus+ usmerila v pomoč visokošolskim institucijam pri razvoju in izvajanju **integriranih institucionalnih strategij za vključevanje, enakost spolov in uspešnost študija** od sprejema v študij do njegovega zaključka, tudi prek sodelovanja s šolami in ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja;
7. spodbujala **razvoj in preskušanje prožnih in modularnih oblik študijskih programov**, da bi podprla dostop do visokošolskega izobraževanja prek posebnih prednostnih nalog za strateška partnerstva programa Erasmus+;
8. podprla visokošolske institucije, ki želijo **dodeljevati točke ECTS študentom za prostovoljske aktivnosti in aktivnosti v korist skupnosti** na podlagi obstoječih pozitivnih primerov;
9. podprla **priznavanje kvalifikacij, ki jih imajo begunci**, za olajšanje njihovega dostopa do visokošolskega izobraževanja. Dejavnosti bodo izhajale iz tekočega projekta Erasmus+, ki zagotavlja praktične smernice in vključuje medsebojno svetovanje med centri NARIC<sup>24</sup> in zainteresiranimi stranmi ter module e-učenja, in bodo dopolnjevale orodje za profiliranje znanj in spretnosti državljanov tretjih držav.

### 2.3 Zagotavljanje, da visokošolske institucije prispevajo k inovacijam

Številne visokošolske institucije razvijajo **nove rešitve za gospodarske, družbene in okoljske probleme**. Da so ta prizadevanja dobro usmerjena in pomagajo reševati sprotne in dolgoročne izzive, ni enostavno zagotoviti. Inovacije so najpomembnejše gonilo gospodarske rasti. Raziskovalni inštituti, univerze, usmerjene v raziskave, in univerze uporabne znanosti prispevajo k inovacijam na različne medsebojno povezane načine, in sicer znotraj in prek več geografskih meja. Da bi visoko šolstvo k inovacijam prispevalo več, je potrebno ukrepanje pri vseh dejavnostih visokošolskih institucij, tj. izobraževanju, raziskavah in sodelovanju s širšim svetom. Institucije morajo zgraditi navzven usmerjeno kulturo inovacij in podjetništva.

Nove zamisli in odkritja izvirajo iz človeške radovednosti, ustvarjalnosti in pobude. Vse oblike visokošolskega izobraževanja bi morale stremeti k temu, da študente opremijo s sposobnostjo razumevanja novih konceptov, kritičnega in ustvarjalnega razmišljanja ter podjetnega delovanja, da bodo lahko razvijali in uporabljali nove zamisli. Ključni so **visokokakovostni podiplomski študiji in doktorsko usposabljanje**. Iz njih izhajajo raziskovalci, razvijalci in „upravljalci inovacij“, ki poganjajo znanstvena odkritja ter spodbujanje in sprejemanje novih zamisli. V primerjavi z ZDA in Japonsko premalo doktorjev znanosti v EU nadaljuje delo zunaj akademskega sveta. Visokošolske institucije bi morale to spodbujati tako, da bi se pri doktorskih programih bolj osredotočale na uporabo znanja in interakcijo s prihodnjimi delodajalci.

Prav tako bi morale imeti visokošolske institucije večjo vlogo pri lokalnem in regionalnem razvoju. Naložbe EU v regionalni razvoj prek inovacij temeljijo na načelu **pametne specializacije**, tj. osredotočanju regionalnih naložb in prizadevanj na inovacije v sektorjih z

<sup>24</sup> Nacionalni informacijski centri za priznavanje visokošolskih diplom in spričeval.



velikim potencialom rasti. Visokošolske institucije lahko naredijo več za to, da bi pospešile povezave med akademiki, podjetniki in javnimi organi, uskladile svojo ponudbo izobraževanja s potrebami, opredeljenimi v strategijah pametne specializacije, izkoristile priložnosti za inovacije v prednostnih sektorjih ter pomagale lokalnim podjetjem in drugim organizacijam razumeti in sprejeti nove načine razmišljanja. Uresničenje vsega tega bi moralo biti del širše kulturne spremembe, pri čemer bi visokošolske institucije postale „**podjetniški akterji**“. Orodje HEInnovate<sup>25</sup>, ki ga podpira EU, je v pomoč pri tem, da inovacije in podjetništvo postanejo osrednji del splošne institucionalne strategije. Pečat odličnosti („Seal of Excellence“) ponuja dodatno možnost za naložbe v raziskave in inovacije<sup>26</sup>.

Inovacije prihodnosti so odvisne od raziskav, izvedenih danes, in od ustvarjalne sposobnosti za izkoriščanje rezultatov. Vlade in visokošolski sistemi morajo inteligentno vlagati, da bi razvili področja z obstoječo prednostjo pri revolucionarnih raziskavah. Doseganje raziskovalne odličnosti je povezano z mednarodnim sodelovanjem in mobilnostjo, ključnima nalogama programa Obzorje 2020. Vendar lahko EU naredi več, da bi **okrepila centre odličnosti na področju raziskav** v več delih Evrope in spodbudila pretvorbo znanstvenega napredka v tržne inovacije.

Komisija bo:

10. razširila model **regionalne inovacijske sheme (EIT-RIS)** Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT) in znak EIT<sup>27</sup> na več univerz in regij, da bi okrepila razvoj **podjetniških in inovacijskih znanj in spretnosti** ter doktorande in postdoktorande bolje pripravila na delo v inovativnih podjetjih;
11. podprla nadaljnji razvoj in preskušanje **metod poučevanja za doseganje ustvarjalnosti in inovativnosti** v visokem šolstvu, pri čemer bo izhajala iz skupnega dela OECD in Evropske komisije<sup>28</sup> v šolskem sektorju;
12. nadalje razširila projekt platforme **Visoko šolstvo za pametno specializacijo**<sup>29</sup>, da bi zagotovila svetovanje javnim organom za večje vključevanje visokošolskih institucij in, kjer je mogoče, skupnosti znanja in inovacij (SZI) v okviru EIT v oblikovanje in izvajanje strategij pametne specializacije;
13. razvila priložnosti v okviru **ukrepov Marie Skłodowske-Curie**, s katerimi bo pomagala odpraviti razlike med državami članicami in regijami pri raziskavah in inovacijah ter obravnavati beg možganov iz manj razvitih regij;
14. okrepila podporo EU za **sodelovanje med univerzami in podjetji**, pri čemer bo forum EU za dialog med univerzami in podjetji, ki poteka vsako drugo leto, postal osrednja točka za izmenjavo informacij o visokošolskih institucijah in regionalnem razvoju na evropski

<sup>25</sup> <https://heinnovate.eu>.

<sup>26</sup> Pečat odličnosti je znak kakovosti Evropske komisije, ki se podeljuje odličnim predlogom raziskovalnih in inovacijskih projektov, ki so bili v postopku za pridobitev sredstev iz Obzorja 2020 predloženi in pozitivno ocenjeni, vendar zaradi omejenega proračuna sredstev niso prejeli ([https://ec.europa.eu/research/soe/index.cfm?pg=opportunities\\_msca](https://ec.europa.eu/research/soe/index.cfm?pg=opportunities_msca)).

<sup>27</sup> <https://eit.europa.eu/activities/education/eit-label>.

<sup>28</sup> Projekt CREASSESS.

<sup>29</sup> <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/hess>.

ravni, poleg tega pa bo spodbujala vzpostavitev **regionalnih in nacionalnih forumov za dialog med univerzami in podjetji** po vsej EU.

## 2.4 Podpiranje uspešnih in učinkovitih visokošolskih sistemov

Sposobnost visokošolskih institucij in sistemov, da bi zagotovili, kar Evropa potrebuje, je odvisna od učinkovito uporabljenih ustreznih človeških in finančnih virov, spodbud in nagrad. Vlade bodo še naprej primarno zagotavljale finančna sredstva za visoko šolstvo v večini držav članic EU in imajo v vseh primerih ključno vlogo pri **določanju spodbud, ciljev in standardov kakovosti** za visokošolski sistem kot celoto.

Ker se od visokega šolstva pričakuje, da naredi več, je za vlade in visokošolske institucije tudi težje določiti najboljše načine za **usmerjanje in uravnoteženje naložb**. Eno od vprašanj je, ali se lahko za financiranje visokega šolstva uporabi več zasebnih finančnih sredstev oziroma ali bi se moralo uporabiti več takih sredstev. Drugo vprašanje je, kako oblikovati sisteme financiranja, ki bodo spodbudili visoko šolstvo, da bo zagotovilo rezultate, ki jih družba potrebuje, ter uskladilo cilje uspešnosti, pravičnosti in učinkovitosti. Številne države članice preskušajo financiranje na podlagi uspešnosti in institucionalne sporazume, ki določajo dogovorjene cilje, ki naj bi jih posamezne visokošolske institucije dosegle v zameno za javna sredstva. Čeprav so prvi rezultati teh dejavnosti obetavni, opredelitev ustrezno širokih kazalnikov za merjenje napredka predstavlja izziv.

Poleg strukturnih ukrepov v celotnem sistemu financiranja nekatere države uvajajo tudi ciljne spodbude za izboljšanje določenih vidikov visokega šolstva. Za povečanje **ugleda in nagrad, povezanih z dobrim poučevanjem**, so nekatere uvedle nove oblike akademskih mest za poučevanje in okvire za odličnost v poučevanju. Z drugimi pobudami želijo okrepiti odnos med poučevanjem in raziskavami z boljšim povezovanjem okvirov za kakovost in sistemov financiranja<sup>30</sup>. Pobude financiranja so bile uporabljene tudi za vzpostavitev povezav med visokošolskimi institucijami in zunanjimi partnerji, spodbujanje poučevanja, ki temelji na raziskavah, podporo interdisciplinarnemu izobraževanju in raziskavam ter uvedbo praktičnih inovacij pri poučevanju.

Čeprav visokošolske institucije delujejo v okviru, ki ga ustvarijo javni organi (financiranje, akreditacija, zagotavljanje kakovosti), imata dodelitev sredstev in ustvarjanje spodbud *znotraj* institucij velik učinek. Dobro vodenje institucij ter učinkovito **notranje sodelovanje in upravljanje virov** so še pomembnejši, ko se obseg nalog institucije poveča ter se večji poudarek nameni merjenju in dokazovanju uspešnosti.

Komisija bo:

15. začela **pregled struktur za financiranje, spodbude in nagrade v visokošolskih sistemih** v sodelovanju z OECD in izhajala iz programa **medsebojnega svetovanja za države članice EU** o dobrem oblikovanju spodbud in financiranja v visokem šolstvu;

<sup>30</sup> Nekateri sistemi za financiranje raziskav vključujejo uporabo raziskav pri poučevanju kot merilo za izbor.

16. zagotovila spodbujanje raziskovalcev k izvajanju nalog poučevanja in/ali njihovo usposabljanje zanje kot sestavni del **ukrepov Marie Skłodowske-Curie**.

### 3. POENOSTAVITEV PODPORE EU ZA VISOKO ŠOLSTVO

*Za doseganje napredka bi bilo treba dejavnosti in financiranje EU bolje uskladiti ...*

Tu predstavljene prednostne naloge prikazujejo, v kolikšnem obsegu so vloge visokega šolstva pri izobraževanju, raziskavah, družbi in inovacijah, tj. štirih elementih vijačnice znanja, povezane<sup>31</sup>. Za učinkovito delovanje visokošolskih sistemov morajo biti te povezave priznane in okrepljene v strategijah posameznih visokošolskih institucij, v nacionalni in regionalni visokošolski politiki ter pri dejavnostih, ki jih izvaja EU.

*... za podporo dokazom za oblikovanje politike in prakso*

EU z merjenjem uspešnosti visokošolskih politik, sistemov in posameznih institucij na primerljiv način pomaga zagotoviti vpogled v to, kaj deluje. To se lahko uporabi za spodbuditev razprav znotraj nacionalnih sistemov in institucij ter za ustvarjanje podlage za iskanje boljših rešitev za težave.

Za utrditev in izboljšanje zbiranja dokazov v zvezi z visokim šolstvom bo Komisija:

17. optimizirala sinergije med orodji EU za pridobivanje dokazov z vzpostavitvijo **vozišča znanja o visokem šolstvu**. S tem se bodo ob vključitvi evropskega registra terciarnega izobraževanja (ETER),<sup>32</sup> orodja U-Multirank<sup>33</sup> in predlagane pilotne faze študije o spremljanju diplomantov okrepili kakovost in primerljivost podatkov, zbiranje podatkov in kazalniki ter pridobila spoznanja iz dosedanjega izvajanja orodij EU za pridobivanje podatkov o visokem šolstvu;

18. okrepila delo **mreže Eurydice** in **sodelovanje Komisije z OECD** in njegovimi državami članicami na področju visokega šolstva, raziskav in inovacij, da bi preprečili podvajanje prizadevanj in imeli koristi od skupnega dela.

*... in zagotovitev, da se razpoložljivi viri uporabijo za strateške naložbe v visoko šolstvo*

Poleg **financiranja v okviru programa Erasmus+** so bila za podporo visokemu šolstvu v številnih delih EU, zlasti v manj razvitih regijah, dodeljena znatna **sredstva v okviru evropskih strukturnih in investicijskih skladov**<sup>34</sup>. Projekt HESS<sup>35</sup> je pomemben sestavni del sedanje strategije Komisije, ki naj bi visokošolskim institucijam pomagala optimizirati ta sredstva z izboljšanjem njihovega učinka na regionalna gospodarstva in inovacijsko zmogljivost. Tudi **Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI)** se začinja uporabljati za privabljanje zasebnih naložb v posamezne visokošolske dejavnosti, ki imajo dobre možnosti

<sup>31</sup> Glej opis četverne vijačnice v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije.

<sup>32</sup> [https://ec.europa.eu/education/resources/european-tertiary-education-register\\_sl](https://ec.europa.eu/education/resources/european-tertiary-education-register_sl).

<sup>33</sup> <http://www.umultirank.org/#!/home?trackType=home>.

<sup>34</sup> Do leta 2020 je bilo skoraj 13 milijard EUR sredstev v okviru strukturnih in investicijskih skladov dodeljenih za visokošolsko in javno raziskovalno infrastrukturo.

<sup>35</sup> Visoko šolstvo za pametno specializacijo.

za finančni donos, vendar niso zanimive za tradicionalne posojilodajalce iz zasebnega sektorja.

***... in spodbujanje mednarodnega sodelovanja, izmenjav in mobilnosti za povečanje kakovosti***

Komisija si s svojimi ukrepi prizadeva zagotoviti, da se dobra praksa in najnovejši razvoj na področju izobraževanja, raziskav in inovacij izmenjujeta in uporabljata čim širše po Evropi in svetu. Tako **mednarodno kroženje zamisli** temelji na **sodelovanju** med študenti, raziskovalci, osebjem, institucijami in vladami ter fizični **mobilnosti** posameznikov in podpori za „internacionalizacijo doma“ v okviru evropskih visokošolskih institucij. To pa institucijam pomaga, da postanejo bolj odprte v svet, in prispeva k preprečevanju bega možganov.

Visokošolski in raziskovalni programi EU se čedalje bolj osredotočajo na mednarodno sodelovanje, kar je izraženo v naboru strokovnega znanja, potrebnega za reševanje zapletenih globalnih vprašanj. Komisija bo še naprej spodbujala mobilnost študentov in osebja z zagotavljanjem, da bodo države članice izvajale prenovljeno direktivo o študentih in raziskovalcih<sup>36</sup>, in podpiranjem elektronske izmenjave podatkov med evropskimi visokošolskimi institucijami ter mobilnimi študenti in osebjem. V luči ministrske konference v okviru bolonjskega procesa, ki bo potekala leta 2018, bo tudi pozvala države članice EU k razpravi o usmeritvi prihodnjega sodelovanja v evropskem visokošolskem prostoru.

Medtem ko Komisija pripravlja **naslednji večletni proračun EU**, bo skupaj z državami članicami proučila prihodnost skupnih ciljev EU na področju izobraževanja, raziskav in inovacij ter si prizadevala okrepiti sodelovanje na teh področjih kot osnovo za uresničevanje ciljev iz tega sporočila.

Komisija bo:

19. poenostavila študentsko mobilnost na podlagi obstoječih projektov v okviru programa Erasmus+<sup>37</sup> za **elektronsko izmenjavo podatkov o študentih** in proučila izvedljivost vzpostavitve **elektronskih sistemov za identifikacijo študentov**, da bi omogočili čezmejni dostop do storitev in podatkov za študente;
20. začela razpravo z državami članicami in zainteresiranimi stranmi, ki bo potekala kot del **vmesnega pregleda programa Erasmus+**, o učinkoviti podpori za študente, osebje, institucije in visokošolske sisteme.

#### **4. SKLEPNE UGOTOVITVE IN NASLEDNJI KORAKI**

Za izvajanje te prenovljene agende bo potrebno sodelovanje med zainteresiranimi stranmi znotraj in zunaj visokega šolstva. Komisija bo začela dialog o izvajanju teh ukrepov in bo še naprej sodelovala z zainteresiranimi stranmi, skupaj z državami članicami, Evropskim parlamentom, Odborom regij, Evropskim ekonomsko-socialnim odborom ter skupino

<sup>36</sup> [Direktiva \(EU\) 2016/801](#).

<sup>37</sup> <https://www.erasmuswithoutpaper.eu/>, <http://europeanstudentcard.eu/>, <http://www.emrex.eu>.

Evropske investicijske banke, da bi nadaljevala delo v zvezi s to agendo in zagotovila uskladitev s prednostnimi nalogami sedanjih in prihodnjih programov financiranja EU.

Prenovljena agenda za visoko šolstvo je del širše strategije Komisije za podporo mladih in krepitev evropskega stebra socialnih pravic. Dopolnjuje sporočilo o razvoju šol in odličnem poučevanju ter evropske solidarnostne enote, ob tem pa priznava ključno vlogo visokega šolstva pri postavljanju temeljev za uspešne, vključujoče in demokratične družbe. To je glavni cilj, ki ga morajo Komisija, države članice in zainteresirane strani upoštevati pri nadaljnjem delu v zvezi s to agendo.